

100

Dolors
Monserdà

Dossier de premsa

Any Dolors Monserdà

El Govern de la Generalitat de Catalunya ha aprovat commemorar de manera oficial els cent anys de la mort de Dolors Monserdà (1845-1919) i organitzar i coordinar al llarg de l'any 2019 una sèrie d'actes públics de reconeixement a les seves aportacions.

L'Institut Català de les Dones, òrgan de referència del Govern per a les polítiques públiques en favor de la igualtat efectiva de dones i homes, impulsa els actes de reconeixement i divulgació de la trajectòria d'aquesta escriptora amb importants aportacions feministes.

Al llarg de l'any es desenvoluparan actuacions sota els següents eixos:

- Feminisme.
- Acció social.
- Literatura.

Activitats

Reedició del llibre, *Estudi feminista* (1909)

Amb la finalitat de divulgar el seu pensament entre les persones estudioses dels feminismes.

Acte Institucional central

Realització d'una Jornada al Palau de la Generalitat, el dia 8 d'octubre a la tarda, amb taules rodones diverses per aprofundir i situar la figura de Dolors Monserdà.

Exposició itinerant

Amb la finalitat de visibilitzar la figura de Dolors Monserdà, es realitzarà una exposició itinerant que s'incorporarà al catàleg de mostres divulgatives de l'Institut Català de les Dones, amb conferències i visites guiades.

Vídeo divulgatiu

Realització de material audiovisual sobre la persona i l'obra de Dolors Monserdà.

Campanya a les xarxes socials [#AnyDolorsMonserdà](#)

Amb la finalitat de divulgar frases de la seva obra per donar a conèixer el seu pensament.

Itinerari Dolors Monserdà

Preparació d'un recorregut guiat tant per la Barcelona Vella com pels indrets significatius personalment i literària de Dolors Monserdà, amb parada final a la seva tomba, al Cementiri de Montjuïc.

Guia Bibliogràfica de Dolors Monserdà

El Centre de Documentació Joaquina Almenay i Roca, especialitzat en feminismes i polítiques de gènere, divulgarà una guia bibliogràfica específica de l'autora.

Més activitats de l'Any

Institució de les Lletres Catalanes

Seminari el dia 22 de novembre sobre Monserdà en col·laboració amb l'Institut d'Estudis Catalans, la Càtedra de Patrimoni Literari Maria Àngels Anglada – Carles Fages de Climent de la Universitat de Girona, la Càtedra Verdaguer d'Estudis Literaris de la Universitat de Vic i l'Institut Català de les Dones.

Biblioteques de Catalunya

El Servei de Biblioteques del Departament de Cultura, en línia amb el Pla de Foment de la Lectura, s'adhereix a les commemoracions del Govern de la Generalitat i inclou l'Any Dolors Monserdà en aquestes commemoracions. Organitzarà un seguit d'activitats que es posaran a l'abast de totes les biblioteques. Aquestes activitats van des de conferències, a clubs de lectura, etc.

Arxiu Nacional de Catalunya

Es constituirà un arxiu específic Dolors Monserdà durant l'Any així com altres activitats entorn de la figura

Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya

Recentment ha estat inaugurat un vagó vinil·lat amb la figura de Monserdà

MNAC

Desenvolupament d'activitats entorn de retrats de Monserdà realitzats per la pintora Lluïsa Vidal

Entitats i institucions adherides a l'Any Monserdà

- Institució de les Lletres Catalanes (ILC)
- Direcció General de Cooperació Cultural i Biblioteques de Catalunya, del Departament de Cultura
- Arxiu Nacional de Catalunya
- Ateneu de Barcelona
- Institut d'Estudis Catalans
- MNAC
- Museu Alfolí de la Sal, de l'Escala
- Associació de Dones Periodistes de Catalunya
- Associació Catalana de Dones Directives i Empresàries
- Associació Catalana de Llevadores
- Associació Ciutadana pels Drets de les Dones
- Associació de Dones Elisenda de Montcada
- Ca la Dona
- Dones per la Llibertat i la Democràcia
- Dones Visuals
- Grup de Dones Fent Història
- Associació Col·legial d'Escriptors-Catalunya (ACEC)
- Associació d'Escriptors en Llengua Catalana (AELC)
- Pen Català
- Càtedra de Patrimoni Literari Maria Àngels Anglada – Carles Fages de Climent de la Universitat de Girona
- Càtedra Verdaguer d'Estudis Literaris de la Universitat de Vic
- Col·legi Oficial de Doctors i Llicenciats en Filosofia i Lletres i en Ciències de Catalunya
- Fundació Carulla
- Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya
- Amical Wikimedia

Qui té por de Dolors Monserdà?

Dolors Monserdà Vidal (Barcelona, 10 juliol, 1845—31 març, 1919)
Pseudònims literaris “Dolors Monserdà de Macià” “Dolors Monserdà”

Orígens i formació

Filla d'una família de la burgesia, va rebre una educació acurada. El seu pare era relligador de llibres a Ciutat Vella, amb rebotiga i tertúlia (Clavé, Milà i Fontanals, Pitarra, Monturiol, es comptaven entre els tertulians). La seva trajectòria literària es va centrar inicialment en la poesia, encara que posteriorment va conrear diversos gèneres.

Feminisme, literatura i acció social

Contemporània de Jacint Verdaguer (van néixer el mateix any), encara que va començar la seva carrera literària en llengua castellana, com solien fer les persones autores que no provenien de la ruralia, com era el cas de Verdaguer. El seu referent genèric va ser Maria Josepa Massanès a qui, amb els anys, biografiaria. Segons Roser Matheu, Massanès va ser la primera poeta catalana i com Monserdà una assídua participant als Jocs Florals barcelonins, restablerts al 1859. Els seus poemes van ser guardonats als Jocs Florals en diverses ocasions i l'any 1909 fou nomenada presidenta de l'edició de Barcelona.

Monserdà aviat va afegir-hi el teatre a la seva activitat literària amb l'estrena al Teatre Romea de la capital de Catalunya de l'obra *Sembrad y recogeréis* (1874), seguida de *Teresa* (1876), ja en llengua catalana. De tota manera la seva popularitat literària es va focalitzar en la narrativa. Emblemàticament, l'any de la bomba del Liceu (1893) publicava *La Montserrat*. Novel·la de costums del nostre temps. Ja amb el típic fulletó del segle XIX, entre 1860-1865, donaria a conèixer el que es considera la seva novel·la més famosa, *La fabricant*. Novel·la de costums barcelonines que, en format llibre i il·lustracions a càrrec del seu germà Enric, es publicaria al 1904, un any abans del terratrèmol literari que va suposar la publicació de *Solitud*, de Caterina Albert, emmascarada sota el pseudònim “Víctor Català”.

La seva activitat narrativa seria constant i, avui, la podem considerar com una de les primeres novel·listes catalanes, bo i recordant que la primera escriptora en llengua catalana va ser Sor Isabel de Villena (1430-1489), autora de la *Vita Christi* de publicació pòstuma i títol eloqüent.

Com el que ara en diríem periodista i fa un temps es va dir publicista, la seva activitat va ser constant i important i, en ocasions, recollida en llibre, com és el cas d'*Estudi feminista* o *Orientacions per a la dona catalana* (1909), que arran de l'Any Dolors Monserdà es reeditarà. Una obra precedida d'*El feminisme a Catalunya* (1907).

Resumint la seva obra periodística, si això és possible, va estar atenta als problemes socials de l'època en què va viure: la Setmana Tràgica (1909), el divorci a França o els problemes de la dona a la ruralia, així com el lliurecanvisme, per esmentar tan sols alguns dels seus temes.

En els seus escrits posà de relleu les aportacions de les dones en un moment històric que començava a qüestionar el model de l'àngel de la llar com a destí de les dones. Les seves reflexions i propostes les recollí en l'esmentat assaig de 1909.

La seva preocupació social, però, no es va limitar al periodisme. Així, al 1910 creava el Patronat per a les Obreres de l'Agulla, que aglutinava serveis com borses de treball, assistència mèdica gratuïta o fils i roba a preu de fàbrica. Una acció complementada amb la Lliga de Compradores, que advertia que no s'havia de comprar en establiments que s'abastien amb productes de l'explotació (recordem el treball infantil, per exemple). Una activitat social, la de Monserdà que, en ocasions també saltava a la seva obra novel·lística, com a *Maria Glòria* (1917).

Finalment, avui per avui, Dolors Monserdà és un referent com a dona ("valenta", segons Maria Aurèlia Capmany), escriptora, feminista, encara que el seu lema "Llar, Art, Pàtria, Déu" no sigui compartit per la sensibilitat de les dones activistes actuals, les successores de les feministes. Sense ella i les seves contemporànies "valentes", sens dubte, Catalunya seria distinta. Ella i d'altres van obrir un camí que cal conèixer a desgrat de tota mena de discrepàncies i, en especial, una via que no cal témer.

Marta Pessarrodona, comissària de l'Any Dolors Monserdà

Marta Pessarrodona Artigas és poeta, narradora, assagista i traductora.

Entre les seves publicacions:

Poesia:

Animals i plantes (2010)

Variacions profanes (2019)

A favor nostre. Antologia, a cura d'Àngels Gregori (2019).

Biografia:

Catarina Albert: un relat, amb fotografies de Pilar Aymerich (2004)

Mercè Rodoreda i el seu temps (2005)

Caterina Albert Paradís, que no 'Víctor Català', dins *Donasses. Protagonistes de la Catalunya Moderna* (2006)

Virginia Woolf i el Grup de Bloomsbury (2013)

Verdaguer: una biografia, amb Narcís Garolera (2016)

Assaig:

França 1939. La cultura catalana exiliada (2010 i 2019, 2ª edició)

L'exili violeta. Escriptors i artistes exiliades de 1939 (2010).

Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya (1997) i Medalla d'Honor de la Ciutat de Terrassa (2013). També ha rebut el Premi Enric Prat de la Riba (2006); el Premi Nacional de Literatura (2011) i, recentment, el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (2019).

Barcelona, 27 de juny de 2019